

Tummas Arabo:

Pengar at spara við planlegging

— Nú ræður um at fáa sum frægast burtúr, segði Tummas Arabo, tá uppskotið um figgjarlóg var til viðgerðar. Hann nevndi mál fyri mál, har pengar eru at spara, og segði:

Landsstovnar

Her eru avsettar 67 mill. kr. Eg fari at heita á okkara landsstýrismenn um at kanna møguleikar fyri samskipan og samstarvi millum teir einstøku stovnarnar, soleiðis at meiri fæst burtúr hesum pengum, enn um teir koyra sitt arbeiði hvor sær.

Strandfaraskip Landsins og Bygdaleiðir kundu samskipast munandi meira enn tey eru.

Postverkið og Gjaldstovan kunnu samskipast, soleiðis at tað skuldi verið oneyðugt at havt fleiri skrivstovur í somu bygging, men felags. Eg kann nevna eitt dømi úr Kollafirði, har tað skuldi borið til at avgreitt toll av innkomni frakt á tí postskrivstovu, sum er latin upp. Eg dugi ikki at siggja nakran trupulleika í hesum, tað er bara ein spurning um vilja og praktiskan sans. Tað átti ikki at verið neyðugt, at vit skulu til Havnar at orna smáting, ið kunnu gerast hjá okkum, at Postverkið skal eisini byggja nýtt posthús í Sørvági, og eg dugi ikki at siggja, at tað skal vera neyðugt, at ein gjaldstovu deild og Postverk har skulu vera hvørt sær. At Postverkið verður betrað í Sørvági, mugu vit allir fegnast um, tí tær

umstøður, sum hara hava verið at arbeiði undir, hava verið vánaligar. Men tað er rætt at fáa Postverk og Gjaldstovu saman á hesum stað.

Landsumsiting

Her er upphæddin 72 mill. kr., og eg vil heita á teir landsstýrismenn, ið hava ábyrgd av landsstýrisøkinum her um, at vit útbyggja tað almenna apparatið soleiðis, at vit gerast óheftir av trýsti frá privatum fyrirkomum, tá hesar av einari ella aðrari orsök koma í trupulleikar. Her hugsi eg serliga um tær tæknastovur, ið arbeiða fyri tað almenna.

Samferðismál

Hetta er ein av teimum størstu postunum á figgjarlógini. Hann er uppá 214 mill. kr.

Samgongan hevur samtykt at gera berghol frá Oyrareingjum til Kaldbakshotn og hetta kunnu vit vera fegnir um í Norðurstreym. Eg hevði annars ikki væntað annað enn, at ein samgonga samansett av 2 umboðum úr Norðurstreym hevði gjørt tað.

Vit í Norðurstreym hava harafturat lagt stóran dent á, at bergholið byrjar norðanfrá, soleiðis at arbeiðið verður gjørt

norðanfyri Hórisgotu. Vit hava eisini vist á, at alt, sum kemur úr bergholinum, kann nýst til útbygging, serliga í Kollafirði, og eg eri heilt visur í, at kollfirðingar hava góð stóð at vísa á til at koyra grótið úr bergholinum, soleiðis at tá nýggja havnaætlanin kemur, so er stórtur partur av tí fyrirreikandi arbeiðinum longu gjørt. Her hugsi eg bæði um arbeiðið við at útbyggja keið, so vit kunnu fáa eina frakthavn, sum náttúrliga eigur at vera í Kollafirði, og at vit kunnu gera annað, t.d. bátahylar og tað, sum vit hava brúk fyri.

Eg fari eisini at heita á landsstýrismannin, ið hevur hetta mál um hendi, um at steðgja tí stóru dálking, ið kemur frá grótbrotinum í Hundsarabotni. Tað er soleiðis, at dálkingin frá grótbrotinum oman í Kollafirði er heilt stór, og tað leggur alt ella stóran part av fugla- og fiskalivinum inni á fjórðinum í oyði. Eg eri heilt visur í, at hetta at reinsa tað vatnið og taka tað burturkastid uppi í Hundsarabotni ikki kostar teir stóru pengarnar, tað eru meira praktisk ting, ið skulu gerast, og eg fari hervið at heita á landsstýrismannin um at hyggja nærri at hesum spurninginum.

Eitt annað, sum eg fari at nevna, er bygdamening og desentralisering av landsstovnum. Nú í 8 ár hava skrivstovur staðið tómar norðuri í smíðjuni í Kollafirði, klárar til at taka ímóti maskindeildini hjá Landsverkfrøðingnum. Eg vil heita á landsstýrismannin, ið hevur hetta mál um hendi, um at henda maskindeildin nú endiliga fer at halda flytigildi og koma norður til okkara. Hetta skuldi verið í tráð við tað, ið stendur í samgonguskjalinum hjá okkum um, at vit skulu royna at desentralisera umsitingina so nógv sum møgult.

Eg fari eisini at heita á landsstýrismannin, ið umsitur landsverkfrøðingstovnin, um at ansa eftir, at hesin stovnur nýtir feroyskar fyrirkomur og stovnar til kanningararbeiði, ið verða gjørt, har feroyskar fyrirkomur eru. T.d. haldi eg ikki, at tað líkist nokrum, at landsverkfrøðingstovnurin, ið ger kanningar av dálking runt um í Føroyum, í løtuni nýtir danskan stovn. Vandkvalitetsinstituttet, til hesar kanningar, tá vit vita, at stovnarir á Debessartøð fult út eru førir fyri at gera hesar kanningar.

Í minum hugaheimi er tað heilt sjálvsagt, at feroyskir stovnar eiga at verða nýttir, har teir eru førir fyri at klára arbeiðið. Vit eiga ikki at fara uttanlands og biðja útlendingar gera hetta fyri okkum og lata teir fáa eitt slag av einkarrætti uppá ta vitan og tann teknikk, ið nú einafør má tillagast teimum umstøðum, ið vit arbeiða undir.

Viðvíkjandi vegagerðini hjá Landsverkfrøðingstovnum eru vit fegnir um, at veganetið er blivið so gott sum tað er, men tað er nú so »ingen roser uden torne«. Tað eru nøkur hjáárin, sum raka einstøk, og sum nervera teirra arbeiði rættliga nógv. Tað eru bændurnir, ið hava hagar, har teir stóru landsvegirnir ganga ígjøgnum. Tað er ein stór-

ur trupulleiki fyri nakrar persónar í Norðurstreymoy og helst aðrastaðni eisini, at seyður og feðnaður verður niðurkoyrdur, og bilarnir rýma, tí teir missa bonus hjá Tryggingini, og tí verða niðurkoyringar ikki frábóðaðar. Hetta kann vera stórur missur fyri teir einstøku, og her eigur ein loysn at verða funnin.

Tryggingin er jú eitt slag av landsstovni og eigur at skipast soleiðis, at bilførarar, ið kovra kariatúr niður á landsvegnum, kunnu fara og melda tað til tryggingina uttan at missa bonus. Hetta er galdandi nú t.d., tá tað loypir oman á vegirnar o.a.tl.

Eg veit ikki, hvør landsstýrismaður hevur hetta um hendi, um tað landbúnaðarmálaráðharrin ella tað er samferðismálaráðharrin, men ein ella onnur loysn eigur at verða á hesum spurningi, sum kann týkjast lítlið fyri tey nógvu, men fyri teir fáu er tað stórt.

Fiskivinnan

Hetta er eisini ein av teimum stóru postunum, og jättanin á hesi konto er lækkað við uml. 100 mill. kr. í mun til tað sum brúkt hevur verður í hesum figgjarári. Hetta er so tað sum er til taks, so her er greitt, at her mugu gerast broytingar í teimum skipanum, ið eru galdandi fyri útgjalding av hesum pengunum, soleiðis at man kann fáa avleiðingar av eini minking til at verða so rættvisar sum gjørligt.

Harafturat vil eg ynskja, at Reiðarafelagið, Ráfiskakeyparafelagið og Fiskasølan, sum mugu metast at vera teir størstu studningsmóttakararnir, koma við konstruktivum uppskotum um, hvussu fylgjurnar av einari niðurgongd á hesi konto kunnu verða so fáar sum gjørligt.

Til dømis kundi eg hugsað mær, at t.d. Reiðarafelagið, Ráfiskakeyparafelagið og Fiskasølan,

sum mugu metast at vera teir størstu studningsmóttakararnir, koma við konstruktivum uppskotum um, hvussu fylgjurnar av einari niðurgongd á hesi konto kunnu verða so fáar sum gjørligt.

Til dømis kundi eg hugsað mær, at t.d. Reiðarafelagið kom við nøkrum loysnum um, hvussu teir kundu nýtt ta rávøru, sum í dag verður blakað til havs aftur uttan at verða viðgjord, og møgulega eisini hvussu man kundi samskipað eitt oljuinkeyp soleiðis, at oljuprisirnir lækkað, um ikki fyri alt samfelagið, so fyri fiskiflotan.

Hetta kann gerast, tað er eingin ivi um tað, bara viljin og fantasíið er til staðar.

Vit hava hoyrt í pressuni, at flakavirkini ætla at lata aftur í summar í ein mánað, og tað kann bæði verða gott og ringt. Tað kann vera gott, at grunnarnir verða friðaðir fyri trolveidu í ein mánað í summar, og at vit sleppa undan at taka alt ov nógv-an ringan fisk í land, men tað er heilt givið, at útróðrarmaðurin, sum kemur við teimum smáum mongdunum, og sum er tann trúgvi kundin árið runt, hann verður ikki væl fyri í hesum spæli.

Eg kundi hugsað mær, at flakavirkini komu við eini ætlan um, hvussu teir ætla at dekkja tørvin, ið verður fyri avleiðingum hjá útróðrarmonnum, soleiðis at tað ikki kostar útróðrarmanninum eitt einasta oyra, men at flakavirkini hava ta tænaastu móttvegis viðskiftafólkunum, sum hóast alt í bygðasamfelagnum hevur ein rættliga stóran týðning.

Flakavirkini hava skyldu til tað, tí hjá okkum, rekur landið driftina. Eg kann bara vísa til tað, sum Áge Ellefsen segði um »Ræðið yvir egnum ognum«. Tað má eisini verða galdandi har, tá ið vit gjalda, so mugu vit hava rætt til at krevja, at

Framhald á síðu 8

Í átta ár hava skrivstovur staðið tómar í miðjuni í Kollafirði, klárar at taka ímóti maskindeildini hjá landsverkfrøðingnum